

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Voorontwerp wijziging besluit van de Vlaamse Regering van 5 mei 2017 betreffende de subsidiëring van de werken, vermeld in artikel 2.6.1.3.1, § 1 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018

Samenvatting

De Vlaamse Regering besliste op 9 december 2022 tot een korte termijn analyse van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 mei 2017 betreffende de subsidiëring van de werken, vermeld in artikel 2.6.1.3.1, § 1 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, met als doel te komen tot een snellere en eenvoudigere besteding van het jaarlijks voorziene budget voor de subsidiëring van rioleringsprojecten.

Op basis van deze analyse worden volgende voorstellen van wijzigingen aan voornoemd besluit aan de Vlaamse Regering voorgelegd:

- Vaststellen van een duidelijke tijdslijn voor de subsidiedossiers met mogelijkheid tot uitstel in uitzonderlijke omstandigheden, gekoppeld aan een vermindering van 5% per begonnen jaar dat de voorziene tijdslijn overschreden wordt;
- Enkele administratieve vereenvoudigingen en verduidelijkingen.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Dit voorontwerp voor de wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 mei 2017 betreffende de subsidiëring van de werken, vermeld in artikel 2.6.1.3.1, § 1 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, kadert in het beleidsveld leefmilieu en waterbeleid.

Het beoogt mee uitvoering te geven aan beleidsmatige doelstellingen SD3 en SD4 van de beleidsnota Omgeving 2019-2024, die luiden:

“SD3 PLANNEN MAKEN EN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

- OD 1. Geïntegreerd en gebiedsgericht uitvoeren en opmaken van Stroomgebiedbeheerplannen en Maatregelenprogramma”

“SD4 NAAR EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE INZET VAN MIDDELEN IN DE WATERSECTOR”

De Vlaamse Regering stelt alles in het werk om de Europese waterkwaliteitsdoelstellingen te halen volgens de Europees gestelde timing. Hiertoe werden de 3de generatie stroomgebiedbeheerplannen en maatregelenprogramma (2022–2027) goedgekeurd (VR 2022 0107 DOC.0739/1TER). De plannen formuleren maatregelen en acties om de toestand van de watersystemen te verbeteren en de overstromingsrisico's en waterschaarste- en droogterisico's te beheren.

Voornoemd besluit van 5 mei 2017 bepaalt de voorwaarden waaronder de Vlaamse Regering bijdraagt in de kosten verbonden aan de aanleg en de verbetering door de gemeenten, gemeentebedrijven, intercommunales, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden of de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening, van openbare riolen, andere dan prioritaire rioleringen. Op deze manier voorziet de Vlaamse Regering financiële ondersteuning voor de gemeenten, gemeentebedrijven, intercommunales, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden of de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening voor het behalen van de doelstellingen.

De voorgestelde wijzigingen aan het besluit hebben als doel op korte termijn de besteding van de door de Vlaamse Regering voorziene rioleringsubsidies te vereenvoudigen en te versnellen.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Via de conceptnota ter begeleiding van de stroomgebiedbeheerplannen 2022 – 2027 (VR 2022 0107 DOC.0739/4BIS) besliste de Vlaamse Regering reeds over enkele optimalisaties bij rioolsubsidieprogramma's.

Via de nota Vlaamse Regering Herverdeling rioleringsubsidies en Responsabilisering gemeentelijke sanering (VR 2022 0912 DOC.1393/1) besliste de Vlaamse Regering tot enkele acties om onderbenutting van rioleringsubsidies in de toekomst te vermijden.

Het bijgaand voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2023/146 van 26 april 2023

De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 12 april 2023., met kenmerk JV_2023001434 en gaat als bijlage.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Via de nota Vlaamse Regering Herverdeling rioleringsubsidies en Responsabilisering gemeentelijke sanering (VR 2022 0912 DOC.1393/1) besliste de Vlaamse Regering dat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) een korte termijn analyse van het subsidiebesluit van 5 mei 2017 diende uit te voeren. Doel was na te gaan of de werkwijze inzake rioleringsubsidies binnen het huidige subsidiebesluit nog verder kon versneld en vereenvoudigd worden. Bestaande drempels dienden gedetecteerd en weggewerkt te worden. Desgevallend zou de Vlaamse Milieumaatschappij hiervoor in overleg gaan met de rioolbeheerders.

VMM concludeerde dat volgende optimalisaties mogelijk zijn:

- Doorvoeren van administratieve vereenvoudigingen: enkele documenten die in de huidige werkwijze niet meer relevant zijn (oa stafkaarten), zullen niet langer worden gevraagd en er worden enkele verduidelijkingen toegevoegd;
- Vaststellen van een duidelijke tijdslijn met het oog op snellere uitvoering van projecten: na het opdragen op het programma krijgt de rioolbeheerder één jaar voor het indienen van een voorontwerpdossier. Bijkomend dient het gunningsdossier binnen 5 jaar na opdragen op het programma ingediend te zijn. Voor het doorlopen van de andere stappen van de procedure krijgt de rioolbeheerder alle vrijheid waardoor de aanvraag van afwijkingen op de huidige richtinggevende standaardtermijnen komt te vervallen. Absolute voorwaarde blijft wel dat de publicatie niet voor de goedkeuring van het voorontwerp gebeurt. Indien deze termijn van 5 jaar wordt overschreden vermindert het subsidiebedrag met 5% per begonnen jaar na het verstrijken van de termijn.
Op deze termijn van 5 jaar wordt een uitzondering voorzien in geval van een beroepsprocedure in het kader van de verkrijgen van een omgevingsvergunning of een gerechtelijke procedure in het kader van een grondverwerving.

Deze voorstellen werden besproken met de rioolbeheerders.

Hieronder volgt een artikelsgewijze bespreking van de voorgestelde wijzigingen.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1. In artikel 7, vierde lid, 3° wordt de formulering gewijzigd zodat kan aanspraak gemaakt worden op subsidies voor IBA in clusters die pas in de nabije toekomst naar individueel te optimaliseren buitengebied kunnen herzien worden (aangezien een herziening pas om de 6 jaar wordt geofficialiseerd via de stroomgebiedbeheerplannen) en waarvoor al een principiële akkoord tot wijziging gegeven werd door VMM. Daarnaast wordt de leesbaarheid van deze bepaling verbeterd door niet enkel meer te verwijzen naar de Vlarem artikels.

In artikel 7, vierde lid, 4° wordt 'de ambtelijke commissie' vervangen door 'de Vlaamse Milieumaatschappij' aangezien de controle van de IBA-dossiers door VMM gebeurt en niet door de ambtelijke commissie.

Artikel 2. In artikel 8 van hetzelfde besluit wordt de laatste zin geschrapt. De aanvraag wordt immers behandeld zoals deze digitaal werd ingediend; er kunnen dus ook meerdere aanvragen per rioolbeheerder per programma ingediend worden.

Artikel 3. In artikel 9 van hetzelfde besluit wordt de laatste zin vervangen door een nieuwe formulering. Hierdoor dienen er geen afwijkingen meer aangevraagd te worden bij, en behandeld of toegestaan te worden door de ambtelijke commissie. Dit zorgt voor administratieve vereenvoudiging zowel voor de rioolbeheerder als de administratie. Voor elk dossier kan, als dit nuttig is voor een spoedige voortgang van het dossier, afgeweken worden. In artikel 19 van hetzelfde besluit (zie bespreking artikel 7) wordt parallel gewijzigd dat deze afwijking mogelijk is. Elke procedurestap moet echter wel nog goedgekeurd worden om tot uitbetaling van subsidies te komen (er kunnen dus geen procedurestappen overgeslagen worden). Tenslotte blijft als vereiste overeind dat de publicatie niet kan gebeuren voor de goedkeuring van het voorontwerpdossier. Deze goedkeuring betreft een akkoord over het rioleringsconcept en is dus cruciaal voor alle verdere uitvoeringsstappen. Bij publicatie wordt het besliste concept opengesteld naar de markt toe; het is moeilijk om daar achteraf nog zaken aan te wijzigen indien de ambtelijke commissie oordeelt dat dit noodzakelijk is om de doelstellingen van het integraal waterbeleid te kunnen realiseren.

Artikel 4. In artikel 10, 1° worden de planaanduidingen die overbodig zijn geschrapt. Gelet op de digitale intekening van de aanvraag in de AWIS rioolinventaris wordt aanlevering van deze documenten immers overbodig.

Verder wordt 6° geschrapt. Deze documenten zijn niet meer vereist. Beide aanpassingen betekenen een administratieve minlast voor de rioolbeheerder.

Artikel 5. In artikel 11, 10° worden de planaanduidingen die overbodig zijn geschrapt om analoge reden als vermeld bij schrapping in artikel 10, 1°. Wel wordt een grondplan gevraagd analoog als bij een rioleringsproject, met eenzelfde graad van detail. Verwacht wordt dat het aandeel van deze kleinschalige waterzuiveringsinstallaties zal stijgen en meer divers zal worden in types, vandaar de noodzaak van de toevoeging.

Artikel 6. Artikel 16 wordt vervangen door een nieuwe formulering. Er wordt geen termijn meer opgelegd om het aanbestedingsdossier in te dienen. Bijkomend valt hierdoor het administratieve werk voor het indienen, behandelen en beoordelen van verlengingsaanvragen weg. Dit wordt vervangen door een globale termijn voor het indienen van het gunningsdossier (zie bespreking artikel 9).

Artikel 7. Artikel 19, eerste lid, wordt vervangen door een nieuwe formulering. Door afwijkingen in de procedurevolgorde soepeler toe te staan (zie bespreking artikel 3) wordt ook dit artikel aangepast. Wel dient gewezen te worden op het eigen risico voor de rioolbeheerder. Indien men sneller aanbesteedt, bestaat immers het risico dat men alsnog wijzigingen moet aanbrengen om te voldoen aan opmerkingen gemaakt bij de (latere) beoordeling van het aanbestedingsdossier. Hiervoor werd toegevoegd dat steeds met eventuele gemaakte opmerkingen dient rekening gehouden te worden.

Artikel 8. In artikel 22, eerste lid wordt toegevoegd dat het gunningsdossier uiterlijk binnen vijf jaar na bekendmaking van het programma dient overgemaakt te worden. Het invoeren van deze termijn zorgt zowel voor zekerheid bij de rioolbeheerder als bij de administratie omtrent de verwachtingen over de realisatie van de doelstellingen van het project. Immers een toewijzing wordt in de regel steeds gevolgd door de effectieve realisatie. Omwille van de grote diversiteit in uitvoeringstermijnen (weken tot jaren) van de rioleringswerken is het niet opportuun om een termijn voorop te stellen binnen dewelke de effectieve uitvoering valt. De doorlooptijd van 5 jaar is gebaseerd op een gemiddelde inschatting van de huidige doorlooptijd van projecten.

Om te vermijden dat een project door het overschrijden van de vooropgestelde termijn geen aanspraak meer maakt op subsidies, wordt een vermindering van 5% op het subsidiebedrag voorzien per jaar dat deze termijn overschreden wordt, door toevoeging van een derde lid. Voor de specifieke uitzonderingen beschreven in dit lid die veroorzaakt worden door externe omstandigheden wordt voorzien dat een rioolbeheerder wel verlenging kan krijgen zonder vermindering van de subsidie. Dit dient gestaafd te worden met de nodige bewijsstukken die zullen beoordeeld worden door de ambtelijke commissie.

Artikel 9. In artikel 25, paragraaf 1, derde lid, 4° wordt de formulering gewijzigd, waardoor niet de facturen en betaalbewijzen zelf dienen aangeleverd te worden, maar een overzichtslijst van de factuurnummers van de vorderingsstaten en de datum van betaling per factuur. Dit betekent een administratieve vereenvoudiging zowel voor de administratie als de rioolbeheerders, waardoor de eindafrekeningsdossiers sneller zullen kunnen afgehandeld worden. Evenwel blijft het noodzakelijk dat de eigenlijke documenten ter beschikking blijven voor verdere controle indien nodig.

In datzelfde lid wordt de formulering onder 11° vervangen door de intekening van het uitgevoerde project in de AWIS rioolinventaris. Het gevraagde plan wordt overbodig en vervangen door een digitale intekening van het project ter vervollediging van de AWIS rioolinventaris. Deze intekening werd reeds opgelegd vanaf 1/1/2023 en is dus een bestendinging van reeds gevoerd beleid.

Artikel 10. In artikel 26 wordt het tweede lid opgeheven. In artikel 3 werd beschreven dat er geen procedureafwijkingen meer aangevraagd dienen te worden, derhalve dient er geen afstraffing meer

voorzien te worden ingeval van de procedure afgeweken werd zonder dat een afwijking aangevraagd werd.

Artikel 11. In artikel 29, eerste lid, wordt in 1° het kadastraal perceel geschrapt; dit is een overbodig document geworden. Daarnaast wordt in punt 3° de formulering gewijzigd, waardoor niet de betaalbewijzen zelf dienen aangeleverd te worden, maar een overzichtslijst van de datum van betaling per factuur. Dit betekent een administratieve vereenvoudiging zowel voor de administratie als de rioolbeheerders, waardoor de dossiers sneller zullen kunnen afgehandeld worden. Evenwel blijft het noodzakelijk dat de eigenlijke betaalbewijzen ter beschikking blijven voor verdere controle indien nodig. De facturen per individuele waterzuiveringsinstallaties dienen wel steeds apart aangeleverd te worden omdat hierop de adressen van de geplaatste IBA's vermeld staan evenals de werkelijk gemaakte kosten, om de correctheid van de toegewezen subsidie te kunnen controleren. In het tweede lid wordt in 1° de formulering aangepast zodat de mogelijkheid gecreëerd wordt om ook IBA's te subsidiëren die aangelegd worden in een cluster die pas in de nabije toekomst naar individueel te optimaliseren kan herzien worden en waarvoor de herziening een principieel akkoord heeft van VMM (zie ook bespreking bij artikel 1), gezien een herziening slechts om de 6 jaar geofficialiseerd wordt via de stroomgebiedbeheerplannen.

Artikel 12. In artikel 33 wordt het tweede lid opgeheven. De beschreven overgangsbepalingen zijn immers niet meer van toepassing.

Artikel 13. Er wordt een artikel 33/1 en toegevoegd. Hierin wordt beschreven dat voor de lopende dossiers waarvoor nog geen vastlegging van subsidie gebeurde, het gunningsdossier binnen de 5 jaar na inwerkingtreding van voorliggend besluit moet ingediend zijn. Op deze manier wordt op een analoge manier als voor de nieuwe projecten ook voor de lopende projecten een eindige termijn opgelegd, zodat de doorlooptijd van deze projecten ingeperkt wordt. Gezien deze termijn pas ingaat vanaf de inwerkingtreding van voorliggend besluit, en deze projecten reeds een doorlooptijd achter de rug hebben, is de gegeven tijd ruim voldoende om van een redelijke termijn te kunnen spreken. Bovendien wordt ook hier niet geschrapt bij overschrijding van deze termijn, maar wordt de gewestbijdrage verminderd met 5% per jaar na overschrijding ingevoerd, mits dezelfde uitzonderingsgevallen als voor de nieuwe dossiers (zie ook bespreking in artikel 9).

Voor de recente programma's (programma's 2020 deel 2, 2022 en de projectoproep van 2023) werd bij de opmaak van het programma een kortere doorlooptijd dan vijf jaar vooropgesteld; gelet op de specifieke samenstelling en doelstelling van deze programma's. Voor het programma 2021 werd een doorlooptijd van 5 jaar vooropgesteld. De voorwaarden die opgelegd werden bij het opdragen van de programma's 2020 tot en met 2023 blijven onverminderd van toepassing. Met andere woorden de kortere doorlooptijden die hierbij opgelegd werden, blijven van kracht. Deze voorwaarden zorgden immers voor de afbakening van het type projecten dat voor deze programma's in aanmerking kwam voor opname (nl. projecten met een snelle doorlooptijd); wijziging van deze voorwaarden achteraf, brengt deze afbakening in het gedrang.

Er wordt tevens een artikel 33/2 toegevoegd, waarin beschreven wordt dat voor lopende projecten, zolang het saldo nog niet werd betaald en het dossier dus nog niet afgesloten is, de aftopping tot het voorschotbedrag voor het niet volgen van de procedure zoals beschreven werd in artikel 26 van het besluit verval. Dit is in lijn met de aanpassingen beschreven in artikel 3, maar verduidelijkt dat, zelfs al werd eerder een andere boodschap gegeven door de administratie, deze aftopping verval.

Artikel 14. In artikel 40 wordt de formulering vervangen analoog zoals beschreven in artikel 7. Ongeacht de procedure waar de projecten onder vallen, is het voorstel om deze zelfde voorwaarden op te leggen voor de projecten. Verder wordt aangepast dat het aanvangsbevel van de werken binnen

dertig dagen moet aangeleverd worden, wat dezelfde termijn is als opgelegd in artikel 19 van het besluit.

Artikel 15. Artikel 42 wordt geschrapt, gezien dit artikel niet meer van toepassing is.

Artikel 16. Belast de bevoegde minister met de uitvoering van voorliggend besluit.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Met de voorgestelde wijzigingen aan het besluit van 5 mei 2017 wordt verwacht dat een eenvoudigere en versnelde besteding van de jaarlijkse budgetten voor rioleringssubsidies mogelijk wordt. Door een termijn van 5 jaar tot gunning voorop te stellen wordt verwacht dat de spreiding over meerdere budgetjaren zal verminderen, gezien de doorlooptijd van de projecten ingekort wordt. De reeds voorziene jaarlijkse budgetten voor rioleringssubsidies blijven door dit voorstel ongewijzigd.

B. ESR-TOETS

De voorgestelde wijzigingen aan het besluit van 5 mei 2017 hebben geen gevolgen voor de ESR-toets.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De herziening van het huidige besluit heeft geen weerslag op het personeelskader of de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De herziening van het huidige besluit heeft een gunstige weerslag op de lokale besturen of de door hen aangestelde rioolbeheerders.

Door het bepalen van een maximale termijn voor het doorlopen van de procedure tot en met gunning, zijn rioolbeheerders niet langer gebonden aan tussentijdse termijnen en dienen er geen afzonderlijke afwijkingen op standaardtermijnen meer te worden aangevraagd. Bij uitzonderlijke omstandigheden kan de rioolbeheerder zich beroepen op een verlenging van deze termijn.

De voorziene administratieve vereenvoudigingen en verduidelijkingen worden verwacht te zullen leiden tot een vlottere samenstelling en doorstroming van de dossiers.

4 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 mei 2017 betreffende de subsidiëring van de werken, vermeld in artikel 2.6.1.3.1, § 1 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018;
- 2° de Vlaamse minister van justitie en handhaving, omgeving, energie en toerisme te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR